

Nr 150.

Av herr **Anderberg m. fl.**, om inrättande av en riksskattenämnd.

Målet för all taxering är enligt taxeringsförordningen § 109, att den "varder i möjligaste mån likformig och rättvis". All erfarenhet lär att likformigheten är av den allra största betydelse icke minst för bevarandet av förtroendet för beskattningsmyndigheterna, men även att utomordentliga svårigheter föreligga att ernå denna likformighet. Inom resp. län kan visserligen resultatet bli relativt tillfredsställande även om det ibland kan påvisas ojämnheter i besluten även mellan taxeringsnämnder inom samma län. Däremot finns det för närvarande mycket små möjligheter att vinna likformighet de särskilda länen emellan, trots att de årliga mötena mellan rikets landskamrerare och taxeringsintendenter äro ägnade att verka i rätt riktning. Givetvis är också det arbete, som nedlägges av taxeringsnämndsordförandenäs rikssammanslutning, av stor betydelse i utjämnande syfte. Skattedomstolarnas avgöranden och då främst regeringsrättens medverka även i viss mån, men därvid är att märka, att vägledning endast kan hämtas av de fåtaliga referaten i regeringsrättens årsbok och att dessa i regel endast gälla speciella rättsfrågor.

Försök att åstadkomma en bättre tingens ordning ha icke saknats. I beskattningsorganisationssakkunnigas betänkande (SOU 1942:49) finnes förslag om inrättande av en riksskattenämnd i syfte att verka för en enhetlig rättstillämpning vid olika tillfällen. Nämnder med liknande funktion äro för övrigt de centrala krigskonjunkturskatte-, omsättningsskatte- och den nyinrättade uppbördsnämnden.

I den proposition som år 1943 framlades på grundval av beskattningsorganisationssakkunnigas betänkande, upptogos icke några bestämmelser om riksskattenämnd. Departementschefen framhöll visserligen i propositionen såsom en brist i taxeringsorganisationen, att intet centralt organ funnes, som hade till uppgift att verka för enhetlighet i taxeringen genom en rådgivande, ledande och övervakande verksamhet, men att han för det dåvarande icke vore berdd att tillstyrka inrättandet av en riksskattenämnd, enär det syntes befogat att, innan denna fråga upptoges till slutlig prövning, avvakta erfarenheterna av övriga i propositionen föreslagna reformer.

I motion till 1943 års riksdag påyrkades inrättandet av en central nämnd med uppgift att främja enhetlighet i taxeringen genom en rådgivande, ledande och övervakande verksamhet och att på begäran av de skattskyldiga meddela förhandsuttalanden i beskattningsfrågor.

Bevillningsutskottet erinrade om att 1941 års riksdag efter hemställan av det årets bevillningsutskott i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om utredning och förslag rörande bl. a. frågan om inrättandet av ett auktoritativt organ med befogenhet att göra uttalanden i beskattningsfrågor samt framhöll, att den nya

taxeringsorganisationen icke kunde avhjälpa avsaknaden av ett centralt organ med uppgift att verka för enhetlighet i taxeringen genom en rådgivande, ledande och övervakande verksamhet. Utskottet uttalade även att landskamrerarmötena ingalunda kunde fylla behovet av en central nämnd. Utskottet förklarade sig vidare finna det angeläget, att ett centralt organ snarast komme till stånd, och hemställde därför att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande snarast möjligt av förslag om inrättande av ett sådant centralt organ. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Efter detta riksdagens beslut har taxering under två år verkställts av den reformerade taxeringsorganisationen, och den, som haft tillfälle att praktiskt följa taxeringsarbetet under dessa år, kan vitsorda att behovet av ett centralt organ alltså är minst lika stort som tidigare. Belysande för de förhållanden, som nu råda, är bl. a. en sammanställning i Svensk skattetidning (1945: häfte 3), där från länskungörelserna sammanförts de normer för värdering av olika naturaförmåner, som av prövningsnämnderna beslutats för fjolårets taxering. Det framgår exempelvis att värdet av fritt vivre för kvinnliga anställda varierar mellan lägst 500 kr. och högst 960 kr. samt att värderingen i olika dyrortsgrupper är högst växlande även då det gäller intill varandra gränsande län. Även andra frågor än värderingen av naturaförmåner äro av sådan art, att ett centralt organ skulle kunna undanröja många svårigheter för beskattningsnämnderna såsom exempelvis bestämmande av även synnerligen vanliga avdrag i förvärvskällan tjänst jämte mycket annat.

Beträffande det centrala organets sammansättning, uppgifter och befogenheter kunna givetvis delade meningar råda. Enligt vår mening bör en riksskattenämnd endast vara vägledande och rådgivande men däremot icke kunna ge bindande förhandsuttalanden, vilket skulle inkräkta på de olika beskattningsmyndigheternas fria prövningsrätt. Enbart genom att ge råd och anvisa lämpliga utvägar torde emellertid en riksskattenämnd kunna göra mycket stor nytta och dess tillvaro vara väl motiverad. En mångfald besvär skulle säkerligen kunna undvikas varigenom skattedomstolarnas arbetsbörda skulle icke obetydligt lättas.

I fråga om sammansättningen torde erfordras, att i en riksskattenämnd de viktigaste olika inkomstarternas bli representerade, så att sakkunskap inom nämnden förefinnes i fråga om dessa. Dessutom synas med nödvändighet taxeringsmyndigheterna böra vara representerade, enär en dylik nämnd icke gärna kan undvara direkt sakkunskap om taxeringspraxis framför allt i första instans. Ett par praktiskt verksamma taxeringsmän böra därför beredas plats i nämnden. Nämnden bör icke göras för stor men heller icke för liten.

Givetvis kan en riksskattenämnd icke göras så stor, att inom nämnden kan tänkas förekomma sakkunskap på beskattningsväsendets alla områden. Det bör därför medgivas en sådan nämnd rätt att vid behov inkalla speciell sakkunskap med rätt att deltaga i nämndens överläggningar, medan nämnden som sådan givetvis har att fatta de beslut, som av överläggningarna kunna föranledas.

Avsikten är icke att tillskapa något nytt ämbetsverk. Tvärtom bör en nämnd

som den här föreslagna kunna arbeta i mycket fria former. Den torde icke behöva sammanträda mer än några få gånger om året och icke böra utrustas med något kansli. En sekreterare vid sammanträdena blir dock erforderlig. Framställningar till nämnden böra kunna tillställas densamma över finansdepartementet, varefter det må ankomma på nämndens ordförande att avgöra, när sammanträde skall anses erforderligt. Risken för en byråkratisering av beskattnings- och taxeringsväsendet, vilket bör på alla sätt och med alla medel undvikas, kan då näppeligen bli stor.

Med stöd av vad som ovan sålunda anförts få vi alltså hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att en riksskattenämnd, organiserad i huvudsaklig överensstämmelse med vad som ovan anförts, inrättas med uppgift att främja enhetlighet i taxeringen mellan de olika länen och taxeringsdistrikten samt att därutöver utöva en rådgivande och vägledande verksamhet för beskattningsmyndigheterna.

Stockholm den 19 januari 1946.

Rud. Anderberg.

L. Franzon.

Emil Ahlkvist.

Gust. Elofsson
i Vä.

Gust. Rosander.

Lennart Bondeson.

Gustaf Iwar Anderson.

Gunnar Lodenius.

Rob. Krügel.

E. A. Lindblom.
